

Вищезгадані пам'ятки історії та культури ще можна повернути до життя, але робити це потрібно швидко – інакше Київ втратить їх назавжди. До речі, в одній із таких будівель можна було б розмістити багатостраждальний Музей історії Києва, якому ніяк не можуть знайти достойного місця серед столичної забудови.

Є в столиці і навмисно знищені споруди. Це унікальна пам'ятка архітектури радянського періо-

ду – Сінний ринок. Зруйнований він був при потуранні міської влади 23 серпня 2005 р. З тих пір – це відкрита рана на тілі Києва: будівельне сміття до цих пір не вивезене. На акціях протесту киян можновладці запевняли, що вони його відновлять – обдурили. Адже прекрасно збережена споруда могла б впродовж всього цього часу слугувати населенню. Ніхто за це не був покараний. Іншим

яскравим прикладом є нещодавно знищена пам'ятка архітектури на вул. Великій Васильківській (Червоноармійській), 35. Поряд з будинком 37, який частково обвалився у 2004 р. через неконтрольовані внутрішні перебудови приміщень, з'явилася зяюча дірка. Скільки років кияни і численні гості міста спостерігатимуть це видовище? Чи, може, до ЄВРО-2012 його теж закриють щитами?

# Як нам рятувати історичний ЛЬВІВ?

Сергій Пустовалов

Львів. Неперевершена архітектурна перлина України. Місто, яке можна вважати одним із чудес України, чий архітектурні шедеври стоять поруч з шедеврами Праги, Кракова, Кельна, Каркассона. Площа Ринок, міський Арсенал, Порохова вежа, Вірменська церква, Чорна кам'яниця, каплиця Боймів і ще десятки унікальних архітектурних пам'яток, зосереджених в одному місті. Львів – це підручник архітектури, це сама історія України, відтворена у камені. Місто, яке залишено нам у спадок нашими пращурами, людьми багатьох культур, що тут мешкали. Місто, яке ми повинні зберегти для нащадків.

Ще з дитинства мені пощастило ходити бруківкою цих вулиць, тримаючи в руці довідники, книги з історії міста. Потім до нас повернулись "Історичні проходи по Львові" Івана Крип'якевича. Разом із цим закоханим у Львів ученим я осягав багатовікову історію міста і долучався до його аристократичної краси. Кожна маленька вуличка, кожен сквер є закінченим архітектурним шедевром. Над зовнішнім виглядом Львова впродовж сторіч працювали десятки архітекторів, художників, будівельників. Цим містом захоплювались великі письменники, музиканти, вчені. Це місто надихало їх на створення нових шедеврів.

Фото автора

Культурне надбання міста є безцінним. Картинна галерея, унікальний історичний музей, його філії: музеї зброї, меблів, природничий музей, етнографічний музей, музей-аптека, численні собори, церкви, костели XIII–XVIII ст. створюють неповторний колорит. А такі парки Львова, як Стрийський, Залізні Води, Погулянка назавжди залишаються у пам'яті тих, хто хоч раз прогулявся

Подвір'я башти Корнякта.





**Бул. Вірменська, 30.**

їхніми алеями. Мабуть, саме камені Львова, його музеї значною мірою сприяли вибору мого життєвого шляху, виховали мої мистецькі смаки і уподобання.

І за Австро-Угорщини, і за Польщі, і за часів Радянського Союзу влада міста намагалася зберегти його історичне обличчя. Чорний колір башти Корнякта був обов'язковим елементом краєвиду міста з оглядового майданчика Високого замку, так само, як і крилатий венеціанський лев на фронтоні будинку на площі Ринок й вистукана дзвінниця костелу Кларісок на початку Глинянського шляху. Сьогодні фасади будівель на площі Ринок пофарбовано в усі кольори веселки. Та чи було так у XVI столітті? Башта Корнякта стоїть біла-біленька. Але ж відомо, що білі стіни навмисно фарбували спеціальним розчином, щоб мури набули чорного чи темнокоричневого кольору.



**Бул. Вірменська, 13.**



Мабуть не варто було все це писати. Це відомі речі, добре описані фахівцями-архітекторами, краєзнавцями, істориками. Але те, що коїться із цим містом останнім часом, змусило взятися за перо. Львів завжди виглядав таким собі збіднілим аристократом, у якого не вистачає коштів, щоб підтримувати свій колишній блиск. Та сьогоднішня ситуація викликає не просто сум, а обурення: місто руйнується, ми його втрачаємо. Історичний центр Львова, пам'ятка, що є об'єк-

том ЮНЕСКО, просто розвалюється на очах. Приїжджаючи кожного року до Львова, я з жахом спостерігаю, як на будинках з'являються все нові пошкодження, відвалюється тиньк, замість каріатид та атлантів з-під балконів стирчать залізні рейки.

На подвір'ї над брамою, де знаходиться каплиця Трьох Святителів, ще три роки тому на моїх очах впав шар тинька (метра півтора довжиною) ледь не вбивши людину, що проходила попід брамою. У цьому році стіна вже в трьох місцях обвалена й позбавлена тинькування. І це подвір'я постійно відвідують туристи з різних країн, які йдуть до каплиці! На вулиці Вірменській поруч із свіжопофарбованими будівлями світять цеглою, як ребрами, будинки із фронтонами, що обвалилися.



**Бул. Короленка, 11.**



Вул. Короленка, 15.

Гроші на реставрацію статуї діви Марії знайшлися, а ось потинькувати поруч – ні. На вулиці Короленка під шаром фарби просвічують ще польські написи (буд.№ 11). Можливо, є сенс їх відреставрувати як частинку польського Львова. На тій же вулиці балкони у будинку

№ 15 у жахливому стані. Біля Соборної площі по вулиці І.Франка, 2 на фронтоні будинку жіноча фігура ще сяк-так збереглася, а ось чоловіча скульптура вже перетворилася на невідомо що. Трохи далі по вулиці Івана Франка (буд.№ 28) у ніші будинку стоїть скульптура Адама Міцкевича з книжкою віршів у руці. Але балкон над ним у жахливому стані. З чотирьох балок лише одна має первинний вигляд. Замість двох стирчать лише рейки, третя напівзруйнована.

А що сталося із львівськими тротуарами! Ще у центрі, в історичній частині міста вони якось існують. А на решті вулиць? Різнокаліберна плитка, пошматована в результаті багаторазових прокладань різноманітних підземних комунікацій, покладена так, що треба постійно дивитися собі під ноги, щоб не потрапити у яму або перечепитися за розкидане каміння.

Я пройшов лише трьома вулицями Львова: Івана Франка, Городоцькій та Пекарській. Архітектурне оздоблення кожного будинку є неповторним.

Але у якому воно стані! На дахах ростуть дерева (вул. Франка, 83), палаци польських магнатів (вул. Пекарська, буд. 19), будівлі у стилі ампір, неповторний львівський модерн руйнуються на очах (вул. Городоцька, 87, 117, Франка, 83). А ставок у Стрийському парку перетворився на смердючу калюжу, до якої не ризикують заходити навіть лебеді. Дивлюся на безногу дитину та безрукого Мефістофеля на будинку по вулиці Городоцькій, 117 і бачу у них всю нашу культуру, яка жебракуює попід стінами владних офісів. І це у місті, яке отримує допомогу від ЮНЕСКО? То ж на що йдуть ці гроші?

За межами кордонів історичної частини міста будівлі того ж таки XVII–XVIII ст. просто позбавлені тиньку. На вулиці Просвіти, 1/2 у будинку, який належить монастирю, під сучасні вікна у стіні пробиті отвори. Ця картина і розчаровує, і



Вул. Франка, 2.

Вул. Франка, 28.



Вул. Городоцька, 87.

Вул. Пекарська, 19.



обурює, і дивує! Місто Лева завжди славилось висококваліфікованими реставраторами. То де ж вони поділися, що роблять, за які кошти існують?!

За десяток кроків від площі Ринок на вулиці Федорова ідуть розкопки. Археологи ретельно досліджують дерев'яний Львів XIII–XIV ст. У розкопці стоїть вода – і дощова, і ґрунтова. Питаю: – Чому ведуться роботи? Відповідають, що розкопки рятівні. На цьому місці будуватимуть готель до Євро-2012.



– Як? У центрі міста, у заповідній зоні? А що станеться із виявленими спорудами?

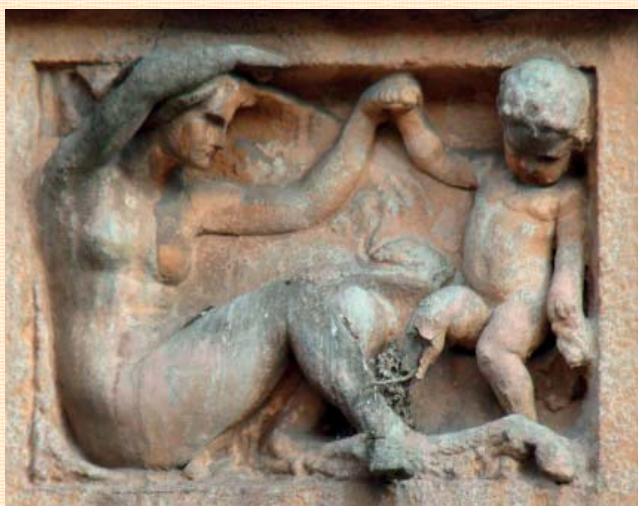
– Мають законсервувати. І зробити експозицію.

Але хіба для того, щоб зберегти якийсь клаптик, треба зруйнувати все інше?! Стіна сусіднього будинку вивалилася прямо у розкоп, зіпсувавши значну частину роботи археологів. Я дивлюся на бридкий малюнок на напівзруйнованій стіні, і мені здається, що саме ця потвора руйнує давнє місто. Ось так невдовзі і весь стародавній Львів буде купою сміття та цегли. А на його місці постануть офіси з скла та бетону, як це сталося на площі Міцкевича. І стоїть тепер великий

Вул. Городоцька, 68.

Ставок у Стрийському парку.





**Вул. Городоцька, 117.**

польський поет не на тлі будинку у стилі ампір, а на тлі заможного незграбного банку. Мені можуть зауважити, що Ейфелева вежа теж не відразу всім сподобалась. Але цим будівлям, на мій погляд, дуже далеко до неї. До того ж руйнується архітектурний ансамбль стародавнього вишуканого міста.



Невже культурна деградація та комерціалізація суспільного життя зруйнують наш Львів, який пережив і облоги, і війни, і бомбардування? На жаль, треба констатувати, що перед шаленими прибутками всі моральні норми відступають. Дивлячись на те, що робиться зі Львовом, усвідомлюєш, наскільки тонким є культурний шар у нашій країні, наскільки він є беззахисним перед надприбутками.

До Львова завжди з великою цікавістю ставилися кінематографісти. Невже ми допустимо, що це місто втратить привабливість для них, для туристів?

Місто Львів є багатонаціональним та багато-конфесійним. Так склалося історично. Львів – надбання всіх громадян України. І всі громадяни України, яким не байдужа доля нашої спільної культурної спадщини, мають сказати своє слово на захист стародавнього міста.

**Вул. Федорова, 30.**

**Вул. Федорова, 20-28.**

